

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	20 MAWRTH 2017
PWNC:	CYLLIDO'R AILSTRWYTHURO O FEWN YSGOLION UWCHRADD
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD H E JONES Y CYNGHORYDD K HUGHES
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD: RHIF FFÔN: E-BOST:	MARC JONES 01248 752601 rmjfi:ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

1. Bod y Pwyllgor Gwaith yn cytuno mewn egwyddor i ddefnyddio cyllidebau canolog i ariannu unrhyw gostau diogelu cyflog sy'n deillio o ailstrwythuro rheolaeth Ysgolion Uwchradd y Cyngor.
2. Ariannu'r trefniadau diogelu cyflog yn 2017/18 o'r gyllideb wrth gefn ar gyfer Dileu Swyddi ond, os nad yw'r gyllideb honno'n ddigonol, dylid defnyddio balansau cyffredinol y Cyngor.
3. Bod yn rhaid i bob ysgol sydd angen cymorth i gwrdd ag unrhyw gostau diogelu gyflwyno cynllun ffurfiol yn manylu ar y newidiadau arfaethedig, y costau diogelu cyflog a'r arbedion referniw a gyflawnir. Rhaid i'r cynllun fod yn unol â'r egwyddorion a nodir yn y cynnig ailstrwythuro a ddrafftwyd eisoes a rhaid ei gytuno gyda'r Pennaeth Dysgu a'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.
4. Bod rhyddhau cyllid ar gyfer ysgolion unigol yn cael ei ddirprwyo i'r Aelod Portffolio (Cyllid) a'r Aelod Portffolio (Addysg) yn amodol ar gyflwyno achos busnes boddhaol gan yr Ysgol dan sylw.
5. Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i adennill cyfran o'r cyllid a ddyrennir tuag at gostau diogelu cyflog, os bydd ysgol sydd wedi derbyn cyllid trwy'r penderfyniad hwn yn penderfynu ailstrwythuro eto yn y dyfodol e.e. o ganlyniad i gynnydd yn nifer y disgyblion.

Mae'r rhesymau dros yr argymhellion wedi'u nodi yn Atodiad 1.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Bod ysgolion yn ariannu costau diogelu cyflog o'u cyllidebau eu hunain. Gan y byddai angen gwneud hynny am gyfnod o dair blynedd, mae'n annhebygol y byddai'r ysgolion mewn sefyllfa i ariannu'r costau ac, felly, ni fyddent yn gweithredu'r ailstrwythuro. Er mwyn mantoli eu cyllidebau, byddai ysgolion yn fwy tebygol o leihau nifer y staff a byddai'r costau hynny'n disgyn ar y gyllideb gorfforaethol.

Mae'r opsiwn a argymhellir yn golygu y gall ysgolion wneud y gostyngiad angenrheidiol yn y costau fel bod modd iddynt weithredu o fewn yr arian sydd ar gael ac mae hefyd yn caniatáu i'r ysgolion fod mewn sefyllfa well i gynnal y niferoedd staffio cyfredol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae defnyddio'r balansau cyffredinol a datblygu strategaeth gyllidebol wedi eu dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi ar gyfer 2017/18 – cymeradwyir cyllid am y cyfnod 2018/19 i 2020/21 gan y Cyngor llawn fel rhan o'r pecyn cyllideb cyffredinol.		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Yn cytuno gyda'r cynnig.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Awdur yr adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Nodi'r angen am eglurder ynghylch datganiadau o ddiddordeb gan y ddau Aelod Portffolio
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiad manwl ar y cynnig. 		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

ARIANNU'R GWAITH O AD-DREFNU STRWYTHUR RHEOLI YSGOLION UWCHRADD

1. CYFLWYNIAD A GWYBODAETH GEFNDIR

- 1.1. Mae niferoedd y disgyblion yn Ysgolion Uwchradd y Cyngor wedi gostwng dros y blynyddoedd diwethaf (yn enwedig mewn pedair allan o'r pum ysgol) - ond nid yw strwythur rheoli'r ysgolion wedi newid o ran nifer y staff ar uwch dimau rheoli'r Ysgolion (Penaethiaid, Dirprwyon a Phenaethiaid Cynorthwyol, Penaethiaid Blwyddyn a Phenaethiaid Pynciau).
- 1.2. Mae'r setliad ariannol cyffredinol ar gyfer y Cyngor a'r angen i wneud arbedion yn gyffredinol, ynghyd â'r gostyngiad yn y cyllid chweched dosbarth wedi arwain at newidiadau canlynol i'r gyllideb ar gyfer ysgolion uwchradd.

Tabl 1

Cyllidebau Ysgolion Uwchradd 2014/15 - 2017/18

Blwyddyn	Blynyddoedd Cyllido Oed 7 - 11	Grant Chweched Dosbarth	Cyfanswm Cyllideb Ysgolion Uwchradd	Newid o'r Flwyddyn Flaenorol
	£ '000	£ '000	£ '000	%
2014/15	13,521	2,962	16,483	-
2015/16	13,728	2,711	16,439	-0.3%
2016/17	14,321	2,554	16,875	+ 2.6%
2017/18	14,047	2,522	16,570	-1.8%

- 1.3. Fel y gellir gweld, mae lefel gyffredinol y cyllid wedi aros yn weddol gyson ond bu'n rhaid i ysgolion i ariannu cynnydd mewn costau staff (dyfarniadau cyflog ac imcrementau) a'r cynnydd cyffredinol mewn costau oherwydd chwyddiant. Mae ysgolion wedi bod yn defnyddio balansau i helpu i ymdopi ag anawsterau cyllidebol yn y blynyddoedd diwethaf, ond mae gwerth y cronfeydd wrth gefn wedi gostwng yn y ddwy neu dair blynedd diwethaf ac nid yw'r ffynhonnell hon o arian ar gael mwyach.
- 1.4. Mae'r broblem ar ei gwaethaf mewn un ysgol uwchradd, sydd wedi gweld y gostyngiad mwyaf yn nifer y disgyblion. Mae diffyg ariannol yn ei chronfeydd wrth gefn ar ddiwedd mis Mawrth 2016.
- 1.5. Mae Pennaeth yr ysgol hon wedi cysylltu ag Uwch Dîm Rheoli yr ysgol i sefydlu a fyddai modd i'r Cyngor gefnogi'r ysgol yn ei hymdrechion i leihau costau tra'n cadw lefel y staff dysgu.

2. Y CYNNIG

- 2.1. Mae'r rhan fwyaf o wariant unrhyw ysgol ar gostau staffio ac mae'r rhan fwyaf o'r costau hynny'n ymwneud â staff dysgu. Lle bo angen gwneud gostyngiadau sylweddol mewn gwariant, bydd hynny'n ddieithriad yn arwain at ostyngiad yn nifer y staff dysgu ac mae hynny'n cael effaith ar y gymhareb disgybl:athro a maint y cwricwlwm a gynigir i ddisgyblion.
- 2.2. Yn ychwanegol at eu cyflog arferol, mae athrawon hefyd yn derbyn lwfans ychwanegol am gyflawni cyfrifoldebau ychwanegol, e.e. Penaethiaid Blwyddyn, Penaethiaid Pynciau ayb. Er bod modd cael gwared ar y cyfrifoldeb ychwanegol ac, felly'r, lwfans ychwanegol, mae amodau gwasanaeth athrawon yn golygu bod gofyn diogelu'r cyflog am gyfnod o dair blynedd.
- 2.3. Fel y nodwyd uchod, mae'r sefyllfa ariannol mewn un ysgol yn fwy difrifol nag yn y lleill ac, er mwyn mantoli cyllideb 2017/18, mae'r Pennaeth wedi llunio cynnig i ailstrwythuro rheolaeth yr ysgol a gostwng y lwfansau a delir i athrawon. Byddai'r cynnig yn arwain at leihad parhaol mewn costau staffio o £102k ond byddai angen diogelu cyflog y staff yr effeithir arnynt am gyfnod o dair blynedd, sef cyfanswm o £118k y flwyddyn.

- 2.4. Trafodwyd y cynnig gyda Phenaethiaid y 4 ysgol uwchradd arall ac mae penaethiaid y tair ysgol uwchradd lai wedi cytuno mewn egwyddor i rannu eu syniadau ailstrwythuro ac wedi cytuno ei fod yn gwneud synnwyr i alinio cymaint â phosib y lwfansau cyfrifoldeb ychwanegol sy'n daladwy i athrawon. Yn ogystal, mae tair o'r pedair ysgol yn bwriadu ailstrwythuro yn unol â themâu dysgu Donaldson yn hytrach nag ar sail pynciau.
- 2.5. Fel y nodwyd yn flaenorol, mae un ysgol yn bwriadu ailstrwythuro ym mis Medi 2017, gyda tair arall yn bwriadu ailstrwythuro un ai yn Ebrill 2018 neu ym Medi 2018.

3. ARIANNU'R TREFNIADAU DIOGELU CYFLOG

- 3.1. I ddiogelu'r tâl am gyfnod o dair blynedd byddai angen cyllid fel a ganlyn: -

Dyddiad Gweithredu	Blwyddyn ariannol				
	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Medi 2017	7/12 o'r gost flynyddol	Cost flynyddol lawn	Cost flynyddol lawn	5/12 o'r gost flynyddol	Dim cost
Ebrill 2018	Dim cost	Cost flynyddol lawn	Cost flynyddol lawn	Cost flynyddol lawn	Dim cost
Medi 2018	Dim cost	7/12 o'r gost flynyddol	Cost flynyddol lawn	Cost flynyddol lawn	5/12 o'r gost flynyddol

- 3.2. Gan nad oes unrhyw ddarpariaeth yng nghyllideb 2017/18 i ariannu'r costau diogelu cyflog, bydd angen ariannu'r costau o'r £200,000 a neilltuwyd yn y gyllideb i dalu cost dileu swyddi yn ystod y flwyddyn ac, oni fydd arian ar ôl yn y gyllideb hon, bydd angen defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor.
- 3.3. Ar gyfer y blynyddoedd dilynol, bydd modd cynnwys y costau yn y gyllideb refeniw flynyddol a'u hariannau fel rhan o'r pecyn cyllideb cyffredinol a pheidio â dibynnu ar ddefnyddio balansau cyffredinol y Cyngor ei hun.
- 3.4. Hyd yma, dim ond un ysgol sydd wedi darparu manylion am gostau tebygol unrhyw ddiogelwch cyflog a bydd angen cyllido fel a ganlyn. Dylid nodi mai ffigurau dangosol yw rhain ar hyn o bryd a gallent newid pan fydd yr ysgol wedi cwblhau ei gynllun :-
- 2017/18 - £ 69k
 2018/19 - £ 118k
 2019/20 - £ 118k
 2020/21 - £ 49k
- 3.5. Mae'n anodd amcangyfrif y costau tebygol yn y tair ysgol arall gan y bydd y diogelwch yn dibynnu ar lefel y lwfansau a delir ar hyn o bryd a'r ailstrwythuro arfaethedig. Dylid nodi bod gan yr ysgol a ddangosir uchod nifer fawr o athrawon sy'n derbyn lwfansau cyfrifoldeb ychwanegol (23 i gyd) a'r bwriad yw gostwng y nifer i 15 o athrawon yn derbyn lwfansau cyfrifoldeb ychwanegol.
- 3.6. Mae'r ysgolion eraill yn fwy ac efallai y byddant yn gwneud llai o ostyngiad yn niferoedd yr athrawon sy'n derbyn lwfans a byddai hynny'n golygu llai o gostau diogelu cyflog i'w hariannu. Yn yr achos yma, bydd y costau diogelu cyflog a roddir yn seiliedog ar y meincnod a osodir gan yr ysgol yma.
- 3.7. Dylid nodi hefyd, os bydd ysgolion angen ailstrwythuro eto yn y dyfodol neu'n dymuno gwneud hynny, e.e. oherwydd cynnydd sylweddol yn nifer y disgyblion, mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i adennill cyfran o'r arian a ddyrannwyd tuag at ddiogelu cyflogau.

